

Jag gläder mig...

jag gläder mig när dagen går mot slutet, det stillnar, kylan väcks som lätt, klar ton i luftlagren, den bleka solen sakta sjunker i det svarta, blöta grenverket, så bakom lundarna, så bortom åkrarna, skogskanten, åsen...

det nu bara återstår ett blå, klarare ljus, som resterna av mycket kraftfullt vatten som stilla brusar över himlavalvet så mycket långsammare nu, i avskedets...

den vita fukten stiger ur bäckarna, diken, åkrarnas gölar, sumphålorna i skogsmarken, där de vita slöjorna långsamt finner varandra, tätnar, fyller sänkorna, växer, svävar ut över markerna...

himlen bleknar, ljuset skrider ut i väster och lämnar en allt mörkare fond efter sig, där de svarta, skarpa moln som driver in från havet avtecknar sig otydligare, otydligare...

de stora flockarna kommer svävande på hög höjd utifrån markerna, strandängarna, backarna, de svarta åkrarna, parkerna, och samlar sig i ännu större flockar över lundarna, skrånande, vältrande...

Då de första, enstaka, mestadels ensamma fåglarna blev synliga mot den ännu ljusa himlen över åkrarna som omgärdade byn, befann sig dagen precis i övergången mellan eftermiddag och kväll. Eftersom det ännu inte inträtt något skiftning i ljuset, och dagen därför ännu inte börjat sin övergång mot natt, blev fåglarnas ankomst det första och enda tecknet på att brytningen strax var förestående, och då det inte fanns någon möjlighet att i förväg på klockan exakt på minuten peka ut när skymningen först skulle börja märkas, antog fåglarnas ännu tysta, och närmast omärkliga uppdykande draget av fysisk orsak till mörkrets ankomst, som om varje fågel varit utrustad med särskilt finkänsliga instrument för att tolka osynliga tecken, eller en kalender så fint preciserad att den för varje dag exakt kunde peka ut när det var dags att lyfta från det

ena eller det andra geografiska avståndet, för att kunna nå fram till byn samtidigt med den övriga flocken.

Det fanns något hotfullt och skrämmande över detta - oavsett var medlemmarna i den splittrade, uppdelade flocken befunnit sig under dagen, nådde de allesamman samtidigt fram till byn - som om fåglarna i själva verket var den kraft som släpade mörkret med sig in till byn utifrån åkarna och havet.

Under den tidsrymd det tog de enstaka fåglarna och de små grupperna att samla sig till den stora, slutliga, fulltaliga flocken, kunde de inte erfaras. Även om det var möjligt att få syn på de första fåglarna vilka med långsamma, nästan loja men ändå mycket målmedvetna rörelser gled in från alla väderstreck mot byns lundar, kunde man sedan inte upptäcka vart de tog vägen, var de befann sig till det ögonblick då flocken plötsligt redan var där, skrikande, skrånande, tumlande, vältrande mot den ännu ljusa himlen.

Flocken var en dubblerad motsägelse: Den liknade inte en samling enskilda individer som förenats i en gemensam rörelse eller mekanisk psykologi, utan var ett opersonligt föremål utan soliditet och till och med så att säga utan substans, en sammanhållen rörelse men med oräkneliga inneboende, oavbrutet divergerande krafter som ville slita det i stycken. Så betraktad inneslöt flocken alltså på en gång något kollektivt och något individuellt: Dess närvaro över husen, gatorna, lundarna och fram och tillbaka över de öppna gräsyrtorna i den glest bebyggda byn, var visserligen föremålsligt - det öronbedövande skrånande och skrikande ljudet, likt en sprängd flygel där själva explosionsögonblicket expanderats och förlängts vari det alltför stora antalet samtidigt och orytmiskt närvarande tonerna inte kunde erfaras annat än i sin kollektiva gestalt; den stora och mot den ljusa himlen skarpt kontrasterande svarta rörelsen som i vissa vinklar antog formen av massiv skiva - och därför fasthållet under de lagar som fastställer varseblivningen av föremålen, men på samma gång utsatt för en sådan oavbruten oordning och instiftad splittring, att den snarare än att vara något

motvilligt sammanhållet, framstod som något som i varje ögonblick redan upphört existera, och istället, likt en bilglasruta som slås i bitar av ett stenskott, övergått till annan aggregationsform, bestående av tusentals individuella delar ur vilkas egenskaper den förra formen omöjligt kunde rekonstrueras.

Samtidigt som det alltså på så vis var orätt att kalla denna samling fåglar för en flock, då det utöver faktum att de uppvisade inbördes likheter i form och färg och rörelse, och syntes vara tillsammans inom ett begränsat eller åtminstone överblickbart område, inte fanns något som förenade dem, kunde de enskilda fåglarna inte identifieras utan sin delaktighet i den större rörelse som flocken presenterade. Så snart en fågel föll ur flockens kaosartade flykt, var den inte längre exemplar av någon av de fågelarter flocken förenade, och kunde alltså inte föra med sig sin identitet som råka, kaja eller kråka ut ur flocken och över till en egen, individuell rörelse. Den fågel som tappade kontakten med flocken förlorade inte bara sin delaktighet i den kollektiva rörelsen, för att bli individ - en förirrad eller sjuk eller trött råka, kaja eller kråka - utan den upphörde i samma ögonblick också att vara råka, kaja eller kråka, för att istället bli en annan fågelart, eller rentav en annan rörelse, av något dött som for genom luften, ett löv, en bit kartong som virvlades runt av de kraftiga vindbyarna, en trädgren som piskade till.

Flocken var sålunda på en gång omöjlig att bestämma som tusentals individers gemensamma, sammantagna rörelse över kvällshimlen, uppbyggd av vars och ens fågels vilja eller begär till samhörighet eller berusning, och en substantiell, kollektiv kropp, betingad av överdeterminerande och överindividuella nervimpulser eller psykiska mekanismer. Samtidigt var alltså den enskilda fågeln - en råka, kaja eller kråka - bestämbar varken som medlem av denna böljande, skrikande rörelse, eller som individuell förekomst av någon av arterna, med unik identitet i ålder, kön, vikt, längd, röst etcetera.

Förutom att flocken i sig ständigt omgestaltades till form och färg och läte, var det också omöjligt att betrakta den från en enskild punkt, och att sammanhängande följa dess rörelse eller flykt fram och tillbaka över byns öppna ytor eller runt ovanför lundarna. Detta berodde först och främst på att byn ägde få sådana punkter varifrån det gick att få överblick över flocken eller ens över delar av den. Även fast terrängen här och där uppvisade vissa höjdskillnader, och det därmed var möjligt att komma ovanför vissa delar av bebyggelsen, uppträdde det överallt dessa jättelika bokträd, vilka sträckte sig in i och skar av perspektivet. Då flockens rörelser styrdes av lagar som inte gick att beräkna, var det därmed också omöjligt att förutse vart den var påväg och var den skulle dyka upp härnäst, och möjligheten att under en längre tidsrymd betrakta den, var därför beroende av ren slump eller åtminstone okända orsaker.

Också i den händelse flocken faktiskt under en längre tidsrymd höll sig kvar över en och samma öppna yta, där den rastlöst kastade sig fram och tillbaka och upp och ner i det vilda lufthavet, kunde den plötsligt och utan förklaring liksom uppslukas i intet och försvinna både som synligt och hörbart föremål, likt en skiva som plötsligt vänder den tunna kanten till och försvinner ur eller bättre sagt inuti sikte, som om den hade förmåga att utan förvarning flyta över i ett luftskikt utanför den himmel som slöt sig över byn, eller som om en jättelik hand fångat den i sin knutna näve och...

Flocken cirklade långsamt och utan ansträngning runt topparna av en samling höga bokträd, förbittrat skrikande och gnällande och grälände i olika tonarter och ljudlängd, från kråkans dovare, knastriga krakande, råkans kortare, öppnare och mer samlade skrik, till kajans gälla, korta, upprörda tjut, uppdelad i ett otal stråk eller ringar av varierande svärta och tjocklek och på olika höjd över trädkronorna - några i höjd med eller till och med nedanför topparna, några ovanför eller till och med högt ovanför, i cirklar

och ellipser och koncentrisk ringar vars centrum låg snett i förhållande till lundens mitt eller rentav långt utanför den.

Den steg i en enda, samlad och gemensam rörelse rakt upp från lundens kronor i kraftigt accelererande fart och utan att en enda fågel gav ifrån sig ett enda ljud, mot himlen som svart, fast, solid pelare. Högt ovanför trädtopparna vek tätfåglarna åt sidan, böjde pelaren, och drog den sedan nedåt igen i rasande fart som ett vattenfall, tills de nådde strax ovanför topparna där de återigen bredde ut sig och började cirkla runt i tjocka stråk, skrikande.

De cirklande rörelserna kom långsamt i oordning och strax bröts flocken sönder i tusentals förvirrade, skrånande fåglar som flög hit och dit, febrilt flaxande med vingarna som om de hade stora svårigheter med att hålla sig kvar i luften, krockade, flög åt sidan, tappade luft, skällde på varandra, spreds ut över stora ytor runt, nedanför, ovanför boklundens kronor, likt kroppar förlorade i en övermäktig katastrof.

Som i ett slag och utan minsta tecken var plötsligt varje enskild, irrande fågel förenad i en samordnad, ljudlös, kompakt rörelse: som ett svart, ogenomträngligt moln drog flocken liksom utan vingslag bort över byn, dragen av eller själv dragande en mycket stark, horisontell vindby. Varje fågel hakade i ett givet ögonblick på en kraft som var större än summan av deras enskilda rörelser, och de oräkneliga kråkorna, råkorna och kajorna var spårlöst och ljudlöst borta.

Den tjocka skivan kom ut över en öppen yta över en gräsplan, där en stark vind sköt rakt upp, och ur ingenting utbröt ett dånande vrål ur flockens strupe, samtidigt som dess gemensamma rörelse avstannade som om någonting lossnat, och varje fågel slungades ut ur skivan.

De enskilda fåglarnas flykt fångades upp av större mönster. Flera ridåer av svarta kroppar gled över himlen, uppbyggda av kontrasterna mellan stora grupper av fåglar med inbördes förenade

rörelser på en och samma höjd och i en och samma riktning, vilka sinsemellan korsade varandra i fråga om riktning och fart.

Flocken var i ena stunden ett kaotiskt virrvarr av oordnade rörelser på alla håll i alla riktningar, i nästa ögonblick spiraler, cirklar, diagonala linjer.

Mindre grupper av fåglar av en och samma art utgjorde fristående svarta punkter eller distinkta rörelsemönster, i vida cirklar kring den tumlande mitten, till synes påväg bort någon annanstans, eller i hög fart och upprört tjutande i rak bana in mot tumultets mitt.

Kråkorna uppträdde med ens avskilda, frånskilda flocken och utan samröre med den, med så långsamma vingslag att de inte förflyttades någonstans, utan stod stilla i lufthavet med flaxande vingar och raspiga läten, medan flocken bakom piskade fram och åter, uppåt, nedåt, runt i vinande fart.

Varje enskild kaja i den tjocka, fallande ridån flaxade febrilt med vingarna för att hålla farten och positionen inuti fältet, medan flocken som helhet inte gjorde några vingslag utan drevs fram som kraftig ström, påskjuten av krafter längre bak och ännu längre bak i fältet, där täten i den cylinderformade rörelsen redan blandat sig med kön.

Varje fågel var hjälplöst fångad i flockens virvel, och samtidigt på väg i egen, individuell riktning, i eget och makligare tempo. Den sammanhållna rörelsen exploderade plötsligt och tusentals fåglar flög åt olika håll, varmed stora hål och revor blottade himlen.

Kvällsljuset i öppningen mellan träd Kronorna försvann sekundsnabbt bakom fågelflockens ur intet utvecklade solfjäderrörelse, låst i en imaginär men fast punkt dold någonstans bakom bokträdens stammar.